

PODDUKLIANSKY KNIHOVNÍK

Ročník 16 číslo 1

2025

Časopis Poddukľianskej knižnice vo Svidníku

**VYNOVENÉ PRIESTORY PRE NAJMLADŠÍCH
ČITATEĽOV KNIŽNICE**

OBSAH

Knižnica pre všetkých	1
Bilancujeme rok 2024	10
Regionálne osobnosti – Andrej Šlepecký	16
Knižné novinky 2025	20
Knihovnícke všeličo	22
Pranostiky a povery	25
Detské oddelenie – priestor poznania a múdrosti	27
Mestská knižnica v Stropkove otvorila svoje nové priestory	29
Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia	30
Keď miluješ knihy...	31
Logická hra	32

Knižnica pre všetkých

Z aktivít našej knižnice

**Beseda o kniže Ljudmily Podjavorinskej:
Už ho vezú! 20.1.2025**

[illegible]

Pod'me spolu do knižnice

21.1.2025

22.1.2025

22.1.2025

23.1.2025

A group of five children, three girls and two boys, are sitting on a large, colorful rug with a patchwork pattern of stars and hearts. They are in a library or reading area, with bookshelves filled with books visible in the background. The children are holding small, decorated items, possibly puppets or toys, and are smiling at the camera. The room has a warm, inviting atmosphere with large windows and a cozy seating area.

[illegible][illegible]

V Podduklianskej knižnici sa **25.2.2025** v podvečerných hodinách zišli priaznivci zdravej výživy, ktorí si vypočuli prednášku PharmDr. Jozefa Zimu z poradenského centra funkčnej výživy v Nitre, pod názvom **Epidémia chorôb spôsobených nadbytkom cukru**. Prítomní sa dozvedeli informácie o tom, čo sú to cukry, o nebezpečenstve priemyselne spracovaných potravín, ako škodí trvalo zvýšený inzulín, že cukor má vplyv na vznik rôznych ochorení, ako napr. zvýšený cholesterol, vysoký tlak, a že nie je iba v sladkostiach. Často ho nevidíme a necítíme, nájdeme ho, napr. aj v cestovinách a chlebe, a cukor obsahuje aj ryža alebo zemiaky. Toto podujatie zorganizoval obchod s bio potravinami Zdravá výživa Svidník v spolupráci s knižnicou.

My sme super prváci

3.3.2025

[illegible]

Život a tvorba slovenskej spisovateľky Margity Figuli (prezentácia)

4.3.2025

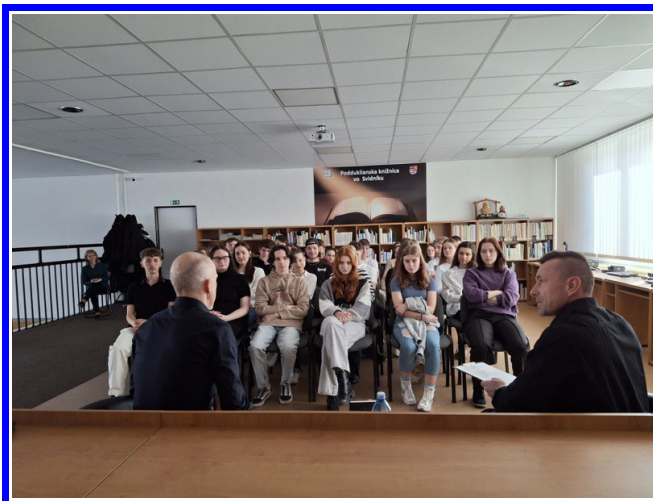

V stredu 5. marca 2025 navštívili bibliobus dve triedy predškolákov z MŠ, Ul. Ľ. Štúra vo Svidníku

oo

Prvý marcový týždeň na Slovensku patrí už tradične podujatiu Týždeň slovenských knižníc

(TSK), ktoré v tomto roku oslavuje už svoj 26. ročník. Aj pracovníci Podduklianskej knižnice, tak ako po minulé roky, aj tento rok, sa zapojili do tohto diania, a tak **6. marca 2025** privítali vo svojich priestoroch pedagóga, lektora anglického jazyka, prekladateľa a autora knihy **Cudzincov kabát, Jonathana Gresty**. Kniha tohto Brita, ktorý žije na Slovensku viac ako tridsať rokov, zavedie čitateľa na rôzne miesta Slovenska a s humorom i živými dialógmi nám vyzpráva príbeh, ktorého rozuzlenie ostáva tajomstvom až do posledných strán. Autorove postrehy a

pohľad na život na Slovensku vychádzajú z jeho vlastnej skúsenosti. Ako nám autor povedal, aj keď je jeho kniha fikcia, no asi 20% v nej je realita z jeho vlastného života. Humorne a s nadhľadom dokázal poňať aj nedorozumenia vznikajúce z jazykovej bariéry, či kultúrnej odlišnosti. Prítomní študenti Gymnázia DH vo Svidníku si mohli vypočuť aj úryvok z jeho knihy a mali možnosť sa s autorom porozprávať po anglicky, keďže autor oslovil študentov aj vo svojej rodnej reči, a tak si vo vzájomnom dialógu mohli precvičiť znalosť svojej angličtiny. Cudzincov kabát je autorovým prvým románom, ktorý bude mať aj ďalšie pokračovanie a mal by vyjsť ešte tento roku.

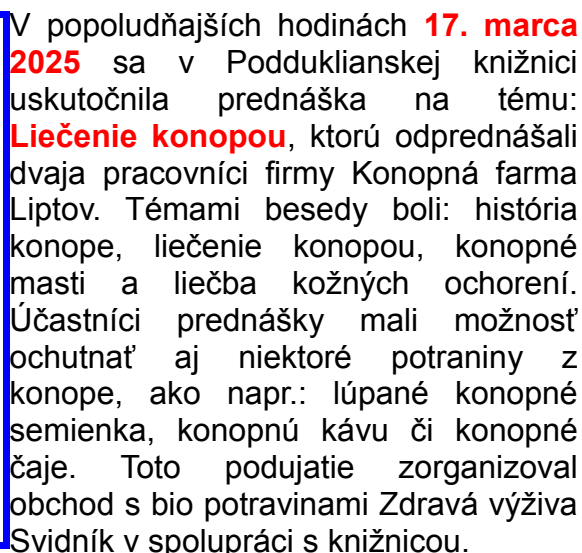
[illegible]

7.3.2025

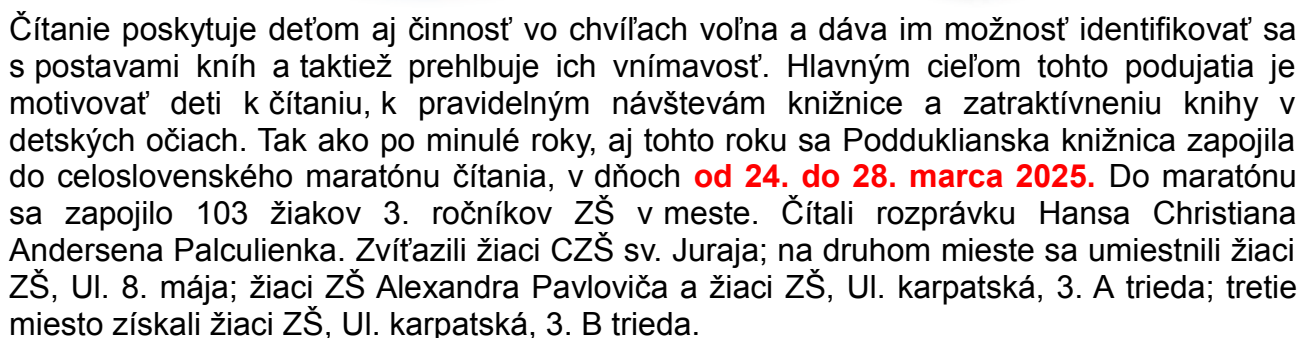
A group of students are seated in a library, facing a man who is standing and presenting. The room is filled with bookshelves and a large window with vertical blinds. The man is gesturing with his hands as he speaks. The students are mostly seen from the back, looking towards the front of the room.

Projekt **Čítajme si...** – detský čitateľský maratón, vznikol v roku 2008 a realizuje ho Linka detskej istoty pri Slovenskom výbore UNICEF v spolupráci so slovenskými knižnicami. Čítanie patrí medzi aktivity, ktoré podporujú rozvoj osobnosti dieťaťa a mladého človeka, pomáha poznať hodnoty, rozlišovať dobro a zlo, vytvára priestor pre tvorivosť a fantáziu.

A group of approximately 15 children and one adult woman are gathered in a library or reading room. They are sitting on a large, colorful rug with a patchwork pattern of stars and hearts. The room features bookshelves filled with books, a large arched doorway in the background, and a television screen on the right wall. The children are dressed in casual clothing, and the overall atmosphere is bright and inviting.

7

Noc s Andersenom na Slovensku oslavuje tohto roku 20. výročie. Toto medzinárodné podujatie sa tradične koná pri príležitosti Medzinárodného dňa detskej knihy (2. apríla), ktorý je zároveň dňom narodenia významného dánskeho rozprávkara Hansa Christiana

Andersena. Tohto roku sa konalo pri príležitosti 220. výročia od jeho narodenia. Podujatie, zamerané na podporu čítania, pozýva na čítanie rozprávok a kúzelných príbehov počas jednej noci (v Podduklianskej knižnici počas jedného popoludnia) deti do knižníc, škôl, školských družín, klubov a iných miest na Slovensku, v Čechách a na Morave, ale aj v celej Európe a v zámorí. Rozprávkové podujatie je plné dobrodružstiev,

kreativity a súťaží. Takéto bolo aj v Podduklianskej knižnici **28. marca 2025**, ktorého sa zúčastnilo 20 detí vo veku od 7 do 10 rokov. Program podujatia sa začal vystúpením členiek tanečného klubu Svitán vo Svidníku, ktoré predviedli skvelú tanečnú show, v ktorej dokázali svoju tanečnú šikovnosť a obratnosť. Po tomto tanečnom úvode sme deti oficiálne privítali v knižnici a každé dieťa dostalo menovku so svojim menom. Po uvítaní a zoznámení náš program pokračoval ďalej. Deti sa dozvedeli o tom, kto to bol H.CH. Andersen, aké rozprávky písal a priestor dostal aj Lukáš Očipka, žiak ZUŠ, ktorý na gitare zahral niekoľko skladieb. Po krátkom občerstvení sa deti pustili do hľadania truhlice s pokladom, ktorú po zadaní hesla otvorili a našli v nej sladký poklad. Ďalším bodom programu bola návšteva hasičskej stanice vo Svidníku, kde nám hasiči porozprávali ako vyzerá ich pracovný deň, že práca hasičov nie je len o hasení požiarov, že zasahujú aj pri dopravných nehodách, prírodných

katastrofách a iných nebezpečných situáciách, kde ide o záchranu životov a majetku. Tiež nás previedli budovou hasičskej stanice, ukázali nám aj ochranné uniformy a vysvetlili, aké sú dôležité pri zásahoch. Deti si so záujmom prezreli aj hasičské auto, no najväčší zážitok mali zo striekania vody z hadice. Zo stanice odchádzali plné dojmov a nadšenia a cestou do knižnice si aj zaspievali. Po všetkých týchto činnostiach a večeri sa deti nakoniec ponorili do magického rozprávkového sveta, do príbehu o čarovnom kresadle, v ktorom sa stará bosorka pripletie do cesty vojakovi a daruje mu zázračné kresadlo, ktoré mu vie splniť každé jedno

želanie..., ktorý si mohli pozrieť v „čarovnom kine“ prostredníctvom premietnutia tejto animovanej rozprávky. Na záver každý účastník tohto podujatia dostal pamätný list,

sladkosť v podobe muffina a drobné spomienkové darčeky, ktoré im budú pripomínať tento deň. Veríme, že aj tohtoročným **Popoludním s Andersenom** sme deťom pripravili príjemné a zábavné popoludnie a že si aj v tejto digitálnej dobe nájdú cestu do knižnice.

Nadežda Mičáková

Bilancujeme rok 2024

Najvýznamnejšie úspechy knižnice

Úspechom pre knižnicu je dosiahnutie plnenia odporúčaných štandardov MK SR pre verejné knižnice takmer vo všetkých oblastiach knižničných činností. Za najdôležitejší štandard pre hodnotenie regionálnych knižníc (RK) je možné považovať % používateľov z počtu obyvateľov, ktoré sme podľa odporúčanej hodnoty štandardu (15 %) aj v roku 2024 prevýšili a dosiahli vyššiu úroveň 22,5 %, čo predstavuje 150 % plnenie štandardu. Plnenie programového rozpočtu ukazovateľa počtu používateľov je splnené na 104,14 %. V tomto hlavnom ukazovateli činnosti sa nám darí dlhodobo dosahovať najvyššie priečky v porovnaní s ostatnými regionálnymi knižnicami na Slovensku, vychádzajúc zo spracovaného dokumentu SNK - Analýza plnenia štandardov regionálnymi knižnicami.

Aj napriek prebiehajúcej rekonštrukcii detského oddelenia sa nám podarilo v roku 2024 splniť programový rozpočet v počte výpožičiek na 103,41 %. V hodnotenom období knižnica zrealizovala celkovo 174 podujatí, čo predstavuje plnenie štandardov daného indikátora na 116 %. Priemerná suma na nákup KJ na 1 obyvateľa činí 2,39 € a na 1 používateľa 10,61 €. Budovanie knižničného fondu a informačných zdrojov knižnica splnila na 239 %.

Dosiahnutie plnenia prírastku podľa platných štandardov bolo možné aj vďaka dotáciám z grantového systému *Fond na podporu umenia*, z ktorého sme v roku 2024 získali finančné prostriedky na nákup kníh v hodnote 4 150.- € a navýšeným účelovým prostriedkom od zriaďovateľa v hodnote 5 000.- €. Vďaka týmto finančným prostriedkom sa nám podarilo nakúpiť novú, kvalitnú a žiadanú literatúru pre čitateľov.

Počas roka 2024 sme zrealizovali významné podujatia, besedy so spisovateľmi a inými významnými osobnosťami na Slovensku, a to v rámci projektu *Literárno-hudobné stretnutia v knižnici*. Cyklus podujatí z verejných zdrojov podporil *Fond na podporu umenia*:

- ✓ Medzi nebom a zemou - beseda so spisovateľkou **Michaelou Ellou Hajdukovou**
- ✓ Talent - autorská beseda s jedným z najvýznamnejších predstaviteľov zábavného a kreatívneho prostredia **Jarom Slávikom**
- ✓ Ješ' zdravo sa dá chutne a hravo - autorská beseda s výživovou poradkyňou **Luciou Wagnerovou**
- ✓ Zábavné dopoludnie so **Zbyňom Džadoňom**
- ✓ Tvorba umeleckého prednesu s **Maricou Harčarikovou**
- ✓ Výtvarný workshop a beseda s ilustrátorkou **Katarínou Ilkovičovou**

Ďalším významným podujatím bola beseda s najvýznamnejším rockovým textárom, producentom a manažérom hudobnej skupiny Tublatanka, autorom textov mnohých ďalších hudobných interpretov, **Martinom Sarvašom**.

Pod záštitou predsedu PSK Milana Majerského knižnica uskutočnila v dňoch 12.2. – 18.2.2024 **Národný týždeň manželstva** a v rámci neho sprievodné podujatia na podporu manželstva.

Knižnica sa tradične zapojila do prestížneho celoslovenského podujatia **Týždeň slovenských knižníc** (4.3. – 13.3.2024) pod spoločným mottom *Knižnice pre všetkých* a pridruženým mottom *Každý je iný, spoločne sme silní*. Počas celého TSK knižnica zrealizovala pre čitateľov, ale i pre širokú verejnosť rozmanité podujatia a aktivity. Aj v tomto roku boli poskytnuté benefity pre nových čitateľov v podobe zvýhodneného členského poplatku za 10 centov a odpustenia sankčných poplatkov za oneskorené vrátenie dokumentov. V rámci TSK boli prezentované služby svidníckeho bibliobusu v priestoroch Bratislavského hradu, kde sa v úvode týždňa konalo slávnostné zahájenie toho najväčšieho podujatia knižníc na Slovensku. Knižniciam a ich tradičným i netradičným službám bola venovaná pozornosť aj v relácii *Z hlavy na policičku* v Rádiu Regina Východ, ktoré vysielalo naživo z Detskej knižnice Slniečko v Prešove a jednou z prezentujúcich knižníc bola aj naša knižnica s unikátnou službou mobilnej knižnice vo svidníckom regióne. Knižnica sa aj v roku 2024 zapojila do medzinárodného projektu **Benchmarking verejných knižníc**, ktorý slúži k vyhodnocovaniu výkonov a kvality činnosti knižníc metódou benchmarkingu. Spracovaný bol vstupný formulár 2023 s aktuálnymi štatistickými údajmi spolu s doplňujúcimi informáciami k činnosti knižnice.

Pre zvýšenie komfortu našich čitateľov sme zaviedli **novú službu** – platbu za knižničné poplatky **prostredníctvom platobného terminálu**.

Knižnica aj tento rok participovala na vzdelávaní marginalizovanej rómskej komunity v meste Svidník a pripravila pri príležitosti **Medzinárodného dňa Rómov** vedomostný kvíz pre rómskych žiakov zo šiestich základných škôl v meste.

Spolupráca s národnostnými menšinami a inými subjektmi v rámci mesta a regiónu je pre knižnicu veľkou prioritou. Vďaka nej sa nám darí systematicky realizovať mnoho zaujímavých vzdelávacích podujatí a komunitných stretnutí, ktoré sa tešia veľkej obľube. Kvalitnú súčinnosť pri organizovaní podujatí má knižnica s *Rusínskou obrodou vo Svidníku*, so *Zväzom Rusínov-Ukrajincov vo Svidníku*, *Mestom Svidník*, so *špecializovaným zariadením Atrium vo Svidníku*, *bio firmou Zdravá výživa*, s *Územným spolkom Slovenského Červeného kríža*, *Regionálnym úradom verejného zdravotníctva*, s *materskými, základnými a strednými školami*, *vrátane Centra pre deti a rodiny vo Svidníku*. V júni 2024 sme zrealizovali naše tradičné kultúrno-vzdelávacie podujatie na podporu čítania nazvané **Leto s knihou**. Podujatie sme pripravili pre všetky materské a základné školy v meste Svidník na pešej zóne s pestrým programom.

Knižnica pokračovala v revitalizácii svojich priestorov a rekonštrukciou prešlo aj detské oddelenie, ktoré sa podarilo premeniť na kreatívny a vzdelávací priestor slúžiaci na aktívne i oddychové trávenie voľného času. Renovácia oddelenia bola implementovaná vďaka podpore Fondu na podporu umenia, ktorý je hlavným partnerom projektu **Detské oddelenie – priestor poznania a múdrosti**.

V decembri 2024 významnou udalosťou pre knižnicu bolo **slávnostné odovzdanie novšieho bibliobusu** do užívania pre čitateľskú verejnosť vo svidníckom regióne.

Knižničné fondy

Prioritou knižnice bolo doplňovanie knižničných fondov (KF). Typológiu KF tvorili knihy a periodiká, ktoré sa doplňovali na základe potrieb a požiadaviek používateľov. Oddelenie doplňovania, spracovania a ochrany KF pri doplňovaní KF úzko spolupracovalo so všetkými úsekmi a oddeleniami knižnice. Nákup kníh bol uskutočňovaný v kníhkupectvách, u distribútorov, ktorí poskytovali rabat, ale aj formou objednávok na základe ponúk od jednotlivých vydavateľstiev, firiem, prostredníctvom internetových www stránok a v internetových kníhkupectvách. KF fond bol nakupovaný v: I.M.I. Imrich Hajik Košice, Slovart Bratislava, Ing. I. Lazík Bratislava, Ikar Bratislava, Martinus Martin, Albatros Media Bratislava, Artforum Prešov, Kníhkupectvo Medzi riadkami Svidník, V. Fischer Kokošovce,

Zacher Pajpachová Poprad, Grada Slovakia Bratislava a iné. Spracovanie KF sa uskutočňovalo prostredníctvom integrovaného knižnično-informačného systému Dawinci.

Celkové prírastky knižničných jednotiek, z toho kúpou
Medziročné porovnanie 2024 – 2023

Prírastky KF spolu, z toho kúpou					
r. 2024 spolu	r. 2023 spolu	Rozdiel prírastok spolu r. 2024/ r. 2023	z toho kúpou r. 2024	z toho kúpou r. 2023	Rozdiel prírastok kúpou r. 2024/ r. 2023
1690	1773	- 83	1506	1455	+ 51
PLNENIE ŠTANDARDOV r. 2024					
Počet prírastkov kúpou - skutočnosť			1506		
Štandard pre knižnicu			1358		

Prírastok KF za rok **2024** bol **1 690 kn. j.**, v porovnaní s minulým rokom (1 773 kn. j.) bol nižší o 83 kn. j. V jazyku národnostných menšín, a to v jazyku ukrajinskom a rusínskom bolo získaných 63 kn. j. Regionálny fond bol doplnený o drobnú miestnu tlač a o ostatné materiály regionálneho charakteru vďaka darcom. Prírastok do tohto oddelenia bol získaný darom v počte 74 kn. j. Úsek umenovednej literatúry bol rozšírený o 13 kn. j. Počet odoberaných **periodík** činil **51 titulov**, t. j. **73 exemplárov**.

Nákup knižničného fondu
Medziročné porovnanie 2024 – 2023

Nákup KF v € na 1 obyvateľa		Nákup KF v € na 1 požívateľa	
r. 2024	r. 2023	r. 2024	r. 2023
2,39	2	10,61	9,62

Nákup knižničného fondu v € na jedného obyvateľa (9 697 obyvateľov) činil **2,39 €**.

Regionálna knižnica spĺňa odporúčanú hodnotu (1,00 €) daného indikátora.

Nákup knižničného fondu v € na jedného používateľa (2 187 používateľov) činil **10,61 €**.

Knižničný fond
Medziročné porovnanie 2024 – 2023

Počet knižničných jednotiek		
r.2024	r. 2023	Rozdiel KJ 2024/2023
76 016	76 570	-554

Zväzky na 1 obyvateľa; Zväzky na 1 používateľa
Medziročné porovnanie 2024 – 2023

Zväzky na 1 obyvateľa		Zväzky na 1 používateľa	
r. 2024	r. 2023	r. 2024	r. 2023
7,84	7,78	34,76	37,31

Knižničný fond a jeho % zloženie podľa tematických skupín

TEMATICKÉ SKUPINY		%
odborná lit. pre dospelých	26 788	35,24
krásna lit. pre dospelých	24 333	32,01
odborná lit. pre deti	5 185	6,82
krásna lit. pre deti	19 710	25,93
SPOLU	76 016	
z toho špeciálne dokumenty spolu	2 600	3,42

Knižnično-informačné služby

Na oddelení služieb čitateľom a bibliobusu je prístup používateľov ku knižničným fondom umožnený voľným výberom, okrem príručných fondov a špeciálnych dokumentov, ktoré sa požičiavajú iba prezenčne.

Počet registrovaných používateľov
Medziročné porovnanie 2024 – 2023

	r. 2024	r. 2023	Rozdiel
POUŽÍVATELIA	2 187	2 052	+135
z toho deti do 15 rokov	854	824	+30
Plnenie štandardov r. 2024			
% používateľov z počtu obyvateľov skutočnosť			22,55 %
Štandard – odporúčaná hodnota			15 %

K 31.12.2024 knižnica **registrovala 2 187 používateľov**, čo predstavuje plnenie **programového rozpočtu na 104 %**. Odporúčanú hodnotu štandardov Podduklianska knižnica vysoko prekračuje. **Počet aktívnych používateľov** knižnice predstavuje **22,55 %** z počtu obyvateľov sídla knižnice (9 697). **Úspešnosť plnenia štandardu** bola na úrovni **150 %**. Z celkového počtu uvedených používateľov knižnica registrovala **854 deti do 15 rokov**, čo predstavuje **39,05 % detských čitateľov**.

Počet návštevníkov
Medziročné porovnanie 2024 – 2023

POČET NÁVŠTEVNÍKOV	r. 2024	r. 2023	Rozdiel
	39 526	31 443	+ 8 083
návštevníci na podujatiach	12 945	8 037	+ 4908
návštevníci internetu	513	418	+ 95
návštevníci OPAC-u	4 122	2 863	+ 1 259

V hodnotenom období využilo knižnično-informačné služby knižnice celkovo **39 526 návštevníkov**. Celkový počet návštevníkov bol podľa programového rozpočtu **vyšší o 9 526 návštev** a v porovnaní s predchádzajúcim rokom **vyšší o 8 083 návštevníkov**. V roku 2024 knižnica zaznamenala vyššiu návštevnosť verejného internetu, ktorý využilo celkovo **513 návštevníkov**.

Prehľad výpožičiek
Medziročné porovnanie 2024 – 2023

Výpožičky spolu	r. 2024	r. 2023	Rozdiel
	72 384	65 987	+ 6 397
z nich pre deti	18 476	17 016	+ 1 460
Výpožičky periodickej tlače	15 061	11 882	+ 3 179
Prezenčné výpožičky	5 488	3 548	+ 1 940
Výpožičky e-knín	186	170	+ 16

V roku 2024 PK dosiahla **72 384 výpožičiek** (+ 6 397 s predchádzajúcim rokom), čo predstavuje **plnenie programového rozpočtu na 103,41 %**. Z celkového počtu výpožičiek knižnica eviduje **5 488 prezenčných výpožičiek**, **22 172 prolongácií** a **15 061 výpožičiek periodík**. Aj napriek tomu, že služby na detskom úseku, z dôvodu prebiehajúcej rekonštrukcie, boli v mesiacoch november-december obmedzené, počet výpožičiek PK splnila na 103,41 %.

PK v spolupráci s portálom Palmknihy - eReading (od r. 2020) ponúka svojim čitateľom na vypožičanie e-knihy prostredníctvom online katalógu knižnice. Z pohodlia domova si naši čitatelia vypožičali v roku 2024 celkovo **186 e-knín**.

Knižnica poskytovala v rámci komplexných KIS aj **medziknižničnú výpožičnú službu (MVS)**. Požiadavky na MVS boli vybavované podľa požiadaviek používateľov a podmienok ich poskytovania v oslovených knižniciach. V roku 2024 bolo vybavených **25 žiadaniek na knižničné dokumenty z iných knižníc**, PK zo svojho knižničného fondu poskytla **iným**

knižniciam 13 knižničných dokumentov. V roku 2024 knižnica evidovala od používateľov **261 rezervácií** dokumentov, čo je o 113 viac rezervácií v porovnaní s rokom 2023. Prostredníctvom bibliobusu bola zabezpečená donáška dokumentov pre 16 používateľov. V rámci individuálnej práce s používateľmi bolo poskytnutých **1 645 bibliograficko-informačných služieb.** Knižnicou boli zodpovedané dopyty v elektronických referenčných službách v počte 127.

Knižnica poskytovala **špeciálne služby** slabozrakým a inak zdravotne postihnutým používateľom prostredníctvom súborov zvukových kníh, ktoré nám so štvrťročnou periodicitou poskytuje Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči. Používatelia so špeciálnymi potrebami si vypožičali **246 zvukových kníh.**

Knižnica má vybudovanú spoluprácu s komunitnými zariadeniami - s Denným stacionárom pre seniorov – Atrium Svidník, Senior Dom Svida a Denným stacionárom v Kružlovej, Denným stacionárom v Rovnom, ktorým poskytuje cyklický súbor kníh. V hodnotenom období sme týmto zariadeniam poskytli celkovo **613 dokumentov.**

Počet výpožičiek **Medziročné porovnanie 2024 – 2023**

	Rok 2024	Rok 2023	Rozdiel
Výpožičky na 1 obyvateľa	7,46	6,70	+ 0,76
Počet obyvateľov	9 697	9 843	- 146
Výpožičky na 1 používateľa	33,10	32,16	+ 0,94
Počet používateľov	2 187	2 052	+ 135

Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie podujatia

Kultúrno-spoločenské a vzdelávacie podujatia sú dôležitou súčasťou knižničnej práce, ktorými knižnica podporuje a zdôrazňuje dôležitosť čítania a spoločenské záujmy používateľov. Podujatia sú zamerané na všetky vekové skupiny s dôrazom na detského čitateľa, ako sú informačné prípravy, besedy o knihách, besedy s autormi, tematické besedy pre školy, literárne kvízy a súťaže, výstavy, zážitkové hodiny (regionálna výchova), komunitné stretnutia, výtvarné súťaže či tvorivé dielne. Knižnica zorganizovala **celkovo 174 podujatí s účasťou 12 945 návštevníkov.** Odporúčaná hodnota štandardu je 150 podujatí, čo predstavuje **plnenie štandardov daného indikátora na 116 %.** V porovnaní s rokom 2023 je to o 4 908 viac návštevníkov.

Ľudmila Priputníková

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatelnú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej predstavujeme osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

ANDREJ ŠLEPECKÝ (1894 – 1976)

Protojerej pravoslávnej cirkvi v USA, historik a publicista

Andrej Šlepecký patril spolu so svojím bratom Ivanom Šlepeckým k významným spoločensko-politickým predstaviteľom rusínskej inteligencie prvej polovice 20. storočia.

Narodil sa dňa 6. decembra 1894 do Veľký Bukovec (dnes obec Bukovce, piatich detí Štefana Šlepeckého a súrodenci boli bratia Michal (1897 – 1982), Štefan (1902 – 1966), Ivan (1907 – 1976) a Andrejovo priezvisko pochádza z Karpatskej Rusi. Matka bola z Veľkého Bukovca. Jej starý otec Andrej Polivka a oni viedli obyvateľov Veľkého Bukovca ku gramotnosti, učili ich čítať a písať. Z tejto rodiny pochádza aj ďalšia významná regionálna osobnosť Ivan Polyvka kultúrno-osvetový činiteľ vo východnej časti Podkarpatskej Rusi, prvý rusínsky inšpektor školstva v Užhorode a priateľ ďalšieho významného rusínskeho buditeľa Alexandra Pavloviča.

chudobnej rusínskej rodiny v obci Veľký Bukovec (dnes obec Bukovce, piatich detí Štefana Šlepeckého a súrodenci boli bratia Michal (1897 – 1982), Štefan (1902 – 1966), Ivan (1907 – 1976) a Andrejovo priezvisko pochádza z Karpatskej Rusi. Matka bola z Veľkého Bukovca. Jej starý otec Andrej Polivka a oni viedli obyvateľov Veľkého Bukovca ku gramotnosti, učili ich čítať a písať. Z tejto rodiny pochádza aj ďalšia významná regionálna osobnosť Ivan Polyvka kultúrno-osvetový činiteľ vo východnej časti Podkarpatskej Rusi, prvý rusínsky inšpektor školstva v Užhorode a priateľ ďalšieho významného rusínskeho buditeľa Alexandra Pavloviča.

Po ukončení ľudovej školy v rodnej dedine chcel Andrej pokračovať v štúdiu na strednej škole vo Svidníku. Na ďalšie štúdiá do Svidníka sa nedostal, aj napriek tomu, že sa učil dobre a dokonca sa vedel dohodovať aj po maďarsky. Politická situácia a ťažké životné podmienky na Podkarpatskej Rusi a východnom Slovensku koncom 19. storočia viedli k masovej emigrácii chudobnejších vrstiev vidieckeho obyvateľstva do USA a tento osud stretol aj najstaršieho syna početnej rodiny Šlepeckých. Ako ešte ani nie osemnásťročný mladík sa rozhodol utiecť do „Nového sveta“ – do Ameriky. Dňa 27. septembra 1912, v deň tradičného sviatku na Bukovej Hôrke, utiekol spolu s ďalšími ľuďmi na druhú stranu Beskyd a už 14. októbra 1912 šťastne doplával do Ameriky. Po vypuknutí 1. svetovej vojny šiel jeho otec bojovať na front, kde v roku 1916 padol, a jeho matka ostala aj s jeho súrodencami sama v rodnej dedine.

Po príchode do USA sa uchýlil k svojmu ujovi Petrovi Polivkovi do mesta Duquesne v štáte Pensylvánia. Neskôr zotrval ešte u ďalšieho uja v Minneapolise v štáte Minnesota. Žiť v USA bez znalosti angličtiny bolo veľmi ťažké. Ako u všetkých osadníkov zo „Starej zeme“. S veľkými ťažkosťami, ale hlavne s pevnou vôľou a s prirodzeným talentom

pokračoval v tvrdom štúdiu. V rámci prípravy bol neskôr prijatý do Pravoslávneho teologického seminára (St. Platon's Orthodox Theological Seminary) v meste Tenaflly v štáte New Jersey. Andrej úspešne dokončil teologické štúdiá.

Ešte predtým, ako ho vysvätili za kňaza, sa oženil. Svoju manželku Annu (rod. Jacina-Remeta) si vzal 12. augusta 1916 v kostole v meste Rahway v štáte New Jersey, odkiaľ Anna pochádzala. Týždeň po svadbe bol Andrej Šlepecký vysvätený za pravoslávneho kňaza v Kostole sv. Mikuláša (Cathedral of St. Nicholas) v New Yorku. Prijal anglickú formu svojho mena Andrew Stephen Slepecky.

Andrej Šlepecký slávil svoju prvú liturgiu v seminárnej kaplnke v Tenaflly dňa 21. augusta 1916. O týždeň neskôr bol vymenovaný za farára a poslaný na svoju prvú farnosť v meste Manville, New Jersey. Vo februári 1917 bol preložený do mesta Allentown v Pensylvánii, kde zorganizoval novú farnosť sv. archanjela Michaela (St. Michael the Archangel), ktorá sa úspešne rozširovala. V rokoch 1918 – 1921 slúžil vo farnostiach v meste Alpha, New Jersey a v ďalších mestách ako Urey, Dixonville a Olyphant, v štáte Pensylvánia. V auguste 1921 bol vymenovaný za pastora v Kostole sv. Jána Krstiteľa (St. John the Baptist Church) v meste Nanticoke v Pensylvánii, kde zotrval 8 rokov. V septembri 1929 bol požiadaný, aby prevzal pozíciu farára v Kostole sv. Michaela (St. Michael's Church) v St. Clair v Pensylvánii. Tam pôsobil od roku 1929 až do odchodu do dôchodku v roku 1975. Dodnes je v USA považovaný za prominentného pravoslávneho kňaza a medzi Rusínmi v Amerike mal veľkú autoritu.

Andrej Šlepecký mal so svojou manželkou tri deti. Dcéru Oľgu, manželku episkopálneho duchovného reverenda Williama H. Paula, rektora Kostola sv. Štefana (Church of St. Stephan) vo Waretowne, New Jersey. Dcéru Elizabeth,

St. Michael Orthodox Church v St. Clair

manželku Michaela Shandora, tí žili v Silver Springs v Marylande. Syna Dr. Ralpa A. Šlepeckého, docenta mikrobiológie a správcu biologických výskumných laboratórií na Syracuse University.

Práve na farnosti v St. Claire v Pensylvánii sa prejavil ako skutočne výborný organizátor cirkevných záležitostí, pretože svoje aktivity rozvíjal a uskutočňoval nielen v cirkevnom živote, ale aj vo verejnom živote mesta. Podieľal sa na zjednocovaní svojich krajanov rozprášených osudom po Amerike. Ako skvelý kazateľ a rečník si získal lásku a úctu rusínskej komunity nielen v Amerike, ale aj v „Starej zemi“, takže bol známy karpatsko-rusínskej komunite v Amerike, ale aj v Podkarpatskej

Rusi a v Prešove, kde bol tiež známy svojou láskavosťou a pohostinnosťou. Jeho dom bol vždy otvorený priateľom a verejným činiteľom. V jeho americkom dome sa po vzniku Československej republiky často zdržiavali slávni predstavitelia karpatských Rusínov. Počas svojho prvého turné po Amerike tam zostal aj Anton Beskid, bývalý guvernér Podkarpatskej Rusi, Alexej Gerovský, politik Štefan Fencik a ďalší významní predstavitelia. V jeho priestoroch sa konali stretnutia, na ktorých sa preberali otázky o osude Podkarpatskej Rusi.

o. Andrej Šlepecký

Andrej Šlepecký za 30 rokov publikoval v časopisoch 1 126 článkov, z toho 976 bolo duchovného charakteru a 150 svetského. Jeho články a eseje sú presiaknuté citom vrúcnej lásky k rodnej domovine. S nadšením podporoval vlastenectvo medzi Rusínmi, ktorí žili ďaleko od svojej rodnej zeme a boli rozptýlení v národne cudzom prostredí po celej Amerike.

V roku 1948 Andrej publikoval článok *Пряшевцы в Америке*, prehľad histórie karpatsko-rusínskych imigrantov v USA z územia dnešného Prešovského kraja. Článok vyšiel pôvodne v historicko-literárnom časopise *Пряшевица*, ktorý vychádzal v Prahe pod redakciou jeho brata Ivana Šlepeckého.

Ťažko rozoberať hlavné myšlienky, ktorými je jeho publikačná činnosť presiaknutá, ale pripomeňme si niektoré cenné myšlienky, ktorými je pretkaná:

„Naši predkovia si v ťažkých životných podmienkach, pod tlakom svojich spoluobčanov, s pomocou rodiny, materskej školy, ale aj pomocou cirkevnej školy, zachovali svoju národnú identitu a rusínsky charakter. V kultúrnej oblasti po sebe zanechali také kultúrne a duchovné hodnoty, na ktoré môžeme byť hrdí. Naša mládež sa nemá prečo hanbiť za svojich otcov, starých otcov a pradedov: naša kultúra je im otvorená! Akí rodičia, taká mládež, taká je budúcnosť nášho ľudu. Príbuzní by si mali pamätať, že lepšia budúcnosť čaká tých ľudí, ktorí vedia oceniť prácu svojich predkov, a tí, ktorí idú v ich šľapajach, ju vedia oceniť. Výchova mládeže v národnom a vlasteneckom duchu podporuje a posilňuje myšlienku porozumenia medzi národmi rôznych národností, pripomínajúc im: Svojich miluj a k cudzím buď láskavý!“

Americkí Rusíni vo svojom novom domove založili rad spolkov a združení na podporu a zachovanie svojej identity, pričom v tej dobe už pomerne početná zámorská komunita, približne milión a pol na začiatku 20. storočia, zohrala zásadnú úlohu pri rokovaní o budúcnosti Podkarpatskej Rusi po roku 1918 a následnom pripojení k Československu. Andrej Šlepecký sa energicky zapojil do činnosti rusínskych spolkov a organizácií a stal sa významným predstaviteľom niekoľkých z nich. Bol jedným z prvých členov a organizátorov Spojeného pravoslávneho bratstva v Amerike (United Russian Orthodox Brotherhood of America), organizácií rusínskych poisťovacích spoločností. Ich duchovným radcom potom zostal ďalších 44 rokov. Tieto spoločnosti vlastnili nemalé finančné prostriedky (viac ako 11 miliónov dolárov) a ich cieľom bolo nielen pomáhať svojim ľuďom v núdzi, ale časť finančných prostriedkov bola určená aj na podporu národnej identity, na vydávanie tlačovín a na vzdelávanie rusínskej inteligencie ako v USA, tak aj v Podkarpatskej Rusi. V rokoch 1951-1960 bol administrátorom Karpatoruskej spoločnosti (Carpatho-Russian Administration), bol členom Frackvillského dekanstva (Frackville Deanery) a mnoho rokov

duchovným radcom Federálneho ruského pravoslávneho klubu kostola sv. Michaela (Federated Russian Orthodox Club of St. Michael's Church). Spolupracoval aj s americkými charitatívnymi a spoločenskými organizáciami.

Andrej Šlepecký nikdy nestratil kontakt so svojou domovinou, finančne pomáhal nielen svojej rodine v Bukovci, ale podporoval aj aktivity spojené s rusínskym hnutím a pravoslávím v Československu. Finančne pomáhal pri stavbe kostola v Medzilaborciach, pri stavbe Kostola sv. Alexandra Nevského v Prešove a pri stavbe kostola na Bukovej Hôrke v roku 1957.

Život sa pre rusínske etnikum značne skomplikoval po druhej svetovej vojne, keď mnohí z Rusínov boli nútení čeliť politickému útlaku a necitlivej národnostnej politike. Aj jeho brat Ivan, významný spoločensko-politický predstaviteľ rusínskej inteligencie, ktorý ostal v Československu, vynakladal nemalé úsilie, aby túto situáciu zvrátil. Bratia sa po dlhých rokoch osobne stretli prvýkrát až v roku 1957, keď Andrej prišiel do Československa so svojim synom Ralphom, a Ivan sa pozrel za bratom až v čase politického uvoľnenia v roku 1967.

Andrej Šlepecký zomrel 31. októbra 1976 a je pochovaný na pravoslávnom cintoríne Chrámu sv. Archanjela Michaela v St. Claire. Po jeho smrti po ňom ostala jeho manželka Anna, tri deti, osem vnúčat, tri pravnúčatá a ešte brat so sestrou v Československu.

Stanislava Volčková

Použitá literatúra

Senjuk, D.O. / *Andrej Stepanovič Šlepeckij : kratkij očerk žizni i dejatel'nosti*. - Prešov : [s.n.], 1967. – 176 s.

Magura, Alexander: Dobrý organizátor istoryk i publicysta : (o. Andrij Šlepeckij, 6.12.1894 - 31.10.1976) / Alexander Magura. In: *Antyfon: trymisjačnyk Peremyšsko-novosančivs'koji eparchii*. - ISSN 1505-4454. - č. 1 (33) (2005), s. 24-26.

St. Clair Priest Observes 50th Year of Ordination. In: *Reading Eagle*. - Roč. 98, č. 211 (4.9.1966), s. 17.

Internetové zdroje

<https://www.rusyn.sk/andrej-a-ivan-slepeckych-verní-synove-rusinskeho-lidu-45-let-od-smrti/>

<https://rusynsofpa.blogspot.com/2017/01/prjasevcy-in-america-father-andrew.html>

Knižné novinky 2025

ŠULC, Stanislav

Umělá inteligence: vítejte v nové realitě. Výzva pro celé lidstvo.
Praha : Práh, 2024. - 252 s.

Umělá inteligencia. Populárne slovo, ktoré sa za niekoľko mesiacov vyparí? Alebo najväčšia technická inovácia 21. storočia? Dobrý sluha, alebo zlý pán? Cesta k lepšej budúcnosti, alebo skôr nástroj novej totality? Kniha skúseného ekonomického novinára Stanislava Šulca ponúka odpovede na všetky tieto otázky. Stručne, jasne a prehľadne zachytáva vývoj umelej inteligencie, ktorý v posledných rokoch značne zrýchlil a od nereálneho konceptu niekoľkých technických rojkov sme sa dostali do momentu, že budeme mať v mobilnom telefóne každý svojho osobného asistenta poháňaného práve umelou inteligenciou. Čo to prinesie spoločnosti, ľudstvu a jednotlivým profesiám? Čo spôsobí situácia, kedy každý bude mať neustály prístup k všetkému poznaniu ľudstva? Ako sa premení medicína, vzdelávanie, ale napríklad aj literatúra, kinematografie alebo gastronómia?

HOLUB, Jiří : Slon v Polievke. Z českého originálu preložila
Marta Hlušíková, ilustrácie Juraj Martiška. - Bratislava : Perfekt,
2024. - 129 s.

Čo urobíte, keď sa vo vašom obľúbenom rybníku z ničoho nič objaví maringotka, ktorú ťahá slon? Presne to sa stane štvorici priateľov, ktorí pri rybníku Polievka trávajú svoje letné dni. Bláznivá knižka, v ktorej je možné úplne všetko, vám priblíži jedno prázdninové dobrodružstvo. Pripravte sa na to, že slon zmizne bez stopy, kohút hrá futbal na svetovej úrovni a morča dokáže všetko, len nie sedieť v debničke plnej pilín. Vstúpte s nami do cirkusu Omáčka! Veľavážené publikum, pohodlne sa usadte a nalistujte si prvú kapitolu. Najúžasnejšie predstavenie sa práve začína.

KUNIKOVÁ, Katarína
Dievča z obrazu. - Bratislava, Mafra 2024.
- 323 s.

Príbeh tejto evitovky je z nášho storočia, ale bol by rovnako vzrušujúci a neodolateľný aj v čase, keď žilo Dievča s perlovou náušnicou z obrazu holandského majstra Jana Vermeera, na ktoré sa hlavná hrdinka neskutočne podobá. Ona bola presvedčená, že pre neho nie je dosť dobrá. On si myslel, že je pre neho nedostupná. Obaja skrývali rodinné tajomstvá. Obaja milovali svoju prácu, ktorá ich rovnako zbližovala, ako aj rozdeľovala. Bola mu múzou, on jej bohom. Vzájomne po sebe túžili, trápili sa aj sa stratili. A keď sa našli... už boli obaja iní.

CRYNS, Frederik

V službách šóguna : skutočný príbeh Williama Adamsa.
- Bratislava : Mamaš, 2024. - 206 s.

V tejto fascinujúcej knihe Frederik Cryns odhaľuje historické udalosti odohrávajúce sa v Japonsku v období Edo, ktoré inspirovali známy Clavellov román aj televíznu adaptáciu Šogun. Ako konzultant pri tvorbe seriálu dopomohol autenticky vykresliť jedinečnú japonskú kultúru, každodenný život, zložitý svet samurajov, ambiciózných západných dobrodruhov aj politické intrigy tej doby. Píše sa rok 1600. William Adams sa po strastiplnej ceste doplaví do krajiny vychádzajúceho slnka. Čoskoro sa stáva chránencom šóguna Iejasua Tokugawu, zohráva zásadnú rolu pri formovaní japonskej zahraničnej politiky a ovplyvňuje diplomatické vzťahy ríše. Autor v knihe priblíži skutočné udalosti, pričom čerpa z holandských, anglických, španielskych, portugalských aj japonských dokumentov. V službách šóguna je životopis nebojácneho, anglického moreplavca a najvplyvnejšieho Európana vo feudálnom Japonsku.

Nadežda Mičáková

Knihovničke všeličo

Kniha, knižnica, ľudia okolo kníh a knihovníci patria už po stáročia neodmysliteľne k sebe. A o tom je aj táto rubrika v našom časopise, v ktorej uverejňujeme zaujímavosti, postrehy, informácie, tipy, inšpirácie, rozhovory, kuriozity z domova a zo sveta, týkajúce sa písaného slova, sveta kníh, knižníc a ľudí spojených s nimi. A keďže tento proces poznávania nikdy nekončí, aj kúzlo poznávania trvá a naďalej láka...

Nobelovu cenu za literatúru za rok 2024 získala juhokórejská spisovateľka Kang Hanová

Známu autorku Kráľovská švédská akadémia vied ocenila „za intenzívnu poetickú prózu, konfrontujúcu historické traumy a odhaľujúcu krehkosť ľudského života.“

Rozhodnutie akadémie v Štokholme jej oznámil tajomník Mats Malm.

Korejčanka Kang Hanová sa celosvetovo preslávila najmä románom

Vegetariánka, ktorý opisuje problémy, ktoré jeho hlavná hrdinka

zažíva po tom, ako odmietne jesť mäso a svojím dôsledne

presadzovaným vegetariánstvom vyvolá šok v okolitej spoločnosti.

V rokoch 2017 a 2023 román vydalo aj české vydavateľstvo

Odeon. Spisovatel'ka za tento román získala v roku 2016 ai

Medzinárodnú Man Bookerovu cenu. Autorka sa svojím dielom

konfrontuje s historickými traumami a neviditeľnými súbormi pravidiel a

v každom zo svojich diel odkrýva aj krehkosť ľudského bytia. Kang Hanová má jedinečnú schopnosť vykresliť súvislosti medzi telom a dušou, živými a mŕtvymi. Svojím poetickým a experimentálnym štýlom sa stala inovátorkou na poli súčasnej prózy.

Zdroj: <https://literarnenoviny.sk/servis/nobelovu-cenu-za-literaturu-ziskala-juhokorejska-spisovatelka-kang-hanova/>

<https://vedanadosah.cvtisr.sk/ludia/filologia-a-kultura/nobelovu-cenu-za-literaturu-ziskala-juhokorejska-autorka-han-kangova/>

[illegible]

Toto je údajne 10 najlepších kníh všetkých čias. Máš prečítané všetky?

Ktorá kniha je tvoja najobľúbenejšia?

Rebríčky najčítanejších či najpredávanejších kníh sa každý rok menia. Nové knižné tituly dokážu vždy zamiešať karty a neraz nahradia dovtedajších favoritov. To sa však netýka kultových diel, ktoré si svoje miesta držia desiatky rokov. Existuje hneď niekoľko zoznamov tých najlepších kníh všetkých čias. My sme z nich vybrali desať, ktoré by si podľa nás mal aspoň raz v živote prečítať úplne každý.

10. Hlava XXII (Joseph Heller)

Prvý a jednoznačne najznámejší román amerického spisovateľa Josepha Hellera z roku 1961 sa právom radí medzi najlepšie literárne počiny všetkých čias. Nadčasové literárne dielo s humorom rozpráva príbehy fiktívnej americkej leteckej základne na ostrove Pianosa počas druhej svetovej vojny. Hlavnou postavou je poručík Yossarian, ktorý sa snaží zachovať si zdravý rozum aj napriek absurdným príkazom svojich veliteľov. Autor pomocou absurdných situácií a čierneho humoru poukazuje na nezmyselnosť a krutosť vojnovnej mašinérie. Pri písaní protivojnového románu Heller vychádzal aj z vlastných skúseností, ktoré získal počas niekoľkomesačnej vojenskej služby.

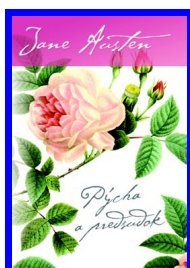
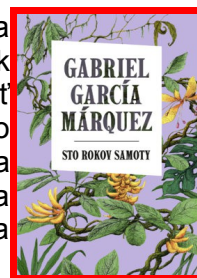

9. Lolita (Vladimir Nabokov)

Keď Nabokov v roku 1955 vydal provokatívny román Lolita, spoločnosť neskrývala pohoršenie. Na výstrednú spoveď Humberta Humberta, ktorý trpí neukojiteľnou sexuálnou túžbou po 12-ročnej Dolores Haze, sa okamžite zniesla vlna kritiky a odporu. Postupne sa však román dočkal zaslúženého uznania. Kritici ocenili predovšetkým autorov inovatívny štýl, ako aj kontroverzný obsah. Román Lolita bol neskôr dvakrát sfilmovaný a dodnes patrí medzi najpredávanejšie klasiky.

8. 100 rokov samoty (Gabriel García Márquez)

Román prvý raz vyšiel v roku 1967. Odvtedy bol preložený do viac ako 37 jazykov a stal sa tak svetovo uznávaným literárnym dielom. Námet na jeho vznik dostal kolumbijský autor počas pobytu v Acapulcu. Písaním strávil dlhých osemnásť mesiacov, počas ktorých napísal zhruba 1 300 strán. Román, ktorý radíme do magického realizmu, tvorí množstvo reálnych, ale najmä fantastických epizód a rozpráva príbehy šiestich generácií rodiny Buendíovcov z fiktívneho mestečka Macondo. Pri čítaní prvých stránok môžete mať pocit, že nič nedáva zmysel, no na konci do seba všetko zapadne a vy pochopíte, prečo je toto dielo také úspešné.

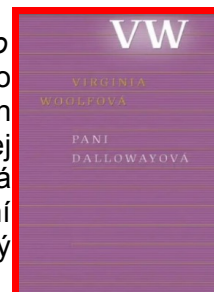

7. Pýcha a predsudok (Jane Austenová)

Môže byť žena v živote šťastná aj bez toho, aby sa vydala za bohatého muža? Klasický román anglickej literatúry z prostredia bohatých stredných vrstiev rozpráva príbeh manželov Bennetovcov a ich piatich dcér. Keď sa do ich susedstva prisťahuje slobodný a bohatý pán Bingley, pani Bennetová neváha a rozhodne sa ho dať dokopy s najstaršou dcérou Jane. Spoločne s ním však do rodiny vstúpi aj tajomný pán Darcy a druhorodená Elizabeth pocíti niečo, čo pri inom mužovi dovtedy necítila.

6. Pani Dallowayová (Virginia Woolfová)

„Zrejme je to môj najpresvedčivejší román... Podľa mňa som v ňom načrela do najskrýtejších zákutí svojej mysle,“ poznačila si do denníka Virginia Woolfová po dokončení rukopisu Pani Dallowayová. Kritici aj čitatelia sa zhodujú, že román britskej spisovateľky z roku 1925 je jedným z najvýraznejších počinov európskej literárnej moderny. Hlavnou hrdinkou je Londýňanka Clarissa Dallowayová, ktorá pripravuje večierok pre svojich priateľov. Prostredníctvom spomienok a zamyslení sa v krátkom rozpätí niekoľkých hodín pred čitateľom rozvinie celý jej životný príbeh.

Zdroj: <https://refresher.sk/158169-Toto-je-udajne-10-najlepsich-knih-vsetkych-cias-Mas-precitane-vsetky>

Pokračovanie v ďalšom čísle

Regionálne knižnice zaviedli digitálny čitateľský preukaz - prináša viacero benefitov

PREŠOV. Regionálne knižnice Prešovského samosprávneho (PSK) zaviedli novinku - digitálny čitateľský preukaz. Do svojho mobilu si ho môže stiahnuť každý registrovaný čitateľ. Novú službu ponúka všetkých osem knižníc župy v Bardejove, Humennom, Levoči, Prešove, Poprade, Starej Ľubovni, Svidníku aj vo Vranove nad Topľou. Ako informovala hovorkyňa PSK Daša Jeleňová, nová knižničná služba prináša hneď niekoľko benefitov. „Tým hlavným je, že čitateľ si ho vie stiahnuť do svojho mobilného zariadenia a mať ho tak kedykoľvek k dispozícii. Libcard mu umožňuje rýchly a zároveň ekologický prístup k čitateľskému kontu a zobrazuje všetky informácie o výpožičkách na jednom mieste,“ vysvetlili Jeleňová. Digitálny preukaz čitateľovi poskytuje aj prehľad o jeho poplatkoch či neuhradených položkách. Cez aktivovanie push notifikácie ponúka aj komunikáciu a zdieľanie dôležitých informácií. „V neposlednom rade môže vďaka nemu čitateľ využívať správy knižnice v prehľadnom archíve,“ dodala krajská hovorkyňa. Stiahnutie preukazu do mobilného zariadenia je možné cez prihlásenie do čitateľského konta knižnice, v ktorej je čitateľ registrovaný. Deje sa tak načítaním QR kódu v položke mobilná aplikácia alebo digitálny preukaz. So získaním digitálneho preukazu pomôžu čitateľom aj zamestnanci jednotlivých knižníc, a to buď osobne, emailom alebo telefonicky. Postup, ako si ho môžu stiahnuť do mobilného zariadenia, nájdu aj na ich webových sídlach.

Čítajte viac: <https://presov.korzar.sme.sk/c/23459925/regionalne-kniznice-zaviedli-digitalny-citateľsky-preukaz-prinasa-viacero-benefitov.html>

Návod pre získanie digitálneho preukazu

- 1. Načítajte QR kód do vášho mobilu pomocou fotoaparátu, alebo si zobrazte preukaz kliknutím na odkaz**
- 2. Preukaz sa vám zobrazí v prehliadači**
- 3. Pridajte si stránku na plochu alebo si ju uložte medzi obľúbené stránky**

Ak používate iOS, po uložení je potrebné načítať QR kód znova priamo z prostredia preukazu.

Pranostiky a povery

Pranostiky, tak ako ich poznáme dnes, siahajú do dávnej minulosti, keď človek existoval v tesnej spätosti a v závislosti od okolitej prírody. Klimatické podmienky a počasie určovali jeho zamestnanie i spôsob života a preto i ľudské zmysly v tomto období boli oveľa vyvinutejšie a vnímavejšie na atmosférické premeny. Pranostiky sa najprv šírili ústne až neskôr prostredníctvom tlače, hlavne kalendárov. Sú obyčajne rýmované a slúžili ako pomôcka pri zapamätávaní si výrokov, ktorých význam v kalendári roľníka bol značný. Ľudové pranostiky by sa mohli charakterizovať ako vzťah a boj rozumu a povery. Povera je nepodložená viera v nadprirodzené javy a bytosti a ich pôsobenie na človeka a jeho okolie. V súčasnosti si pranostiky a povery ceníme nie vždy pre praktickú ale zväčša pre ich estetickú hodnotu. Vybrali sme niekoľko pranostík a povier ktoré poznáme, z veľkej časti im dôverujeme, avšak aktívne ich využívame čoraz zriedkavejšie.

Pranostiky

Dorota 6.2.

SVÄTÁ DOROTA FÚKA DO PLOTA – PO DOROTE USCHNÚ HANDRY NA PLOTE

SVÄTÁ DOROTA, SNEH ALEBO SLOTA

PLÁČLIVÁ DOROTA, OMRZLÁ ROBOTA

Valentín 14.2.

NA SVÄTÉHO VALENTÍNA ZIMA SILIŤ SA POČÍNA

NA SVÄTÉHO VALENTÍNA ZAMRZNE AJ KOLO MLYNA

AK TI NA VALENTÍNA MRZNÚ PÄTY, TO NA JOZEFA OBÚVAJ SI KRPCE

FAŠIANGY

KRÁTKE FAŠIANGY – DLHÁ ZIMA

AK JE PRVÝ FAŠIANGOVÝ DEŇ PEKNÝ, BUDÚ PEKNÉ AJ PRVÉ JARINY

KEĎ SA CEZ FAŠIANGY NA SLNCI MAČKA OPEKÁ, POTOM V PÔSTE ZA KACHLE UTEKÁ

SUCHÉ FAŠIANGY, DOBRÝ ROK

AKÉ OSTATNÉ FAŠIANGY, TAKÁ VEĽKÁ NOC

AKÝ BUDE OSTATNÝ DEŇ FAŠIANGOVÝ, TAKÝ BUDE CELÝ PÔST

V NOCI FAŠIANGOVEJ KEĎ VIDNO HVIEZD MNOHO, PONESÚ SLIEPKY MOC
VAJEC ROKU TOHO

Matej 24.2.

MATEJ ĽADY LÁME, AK ICH NÁJDE, AK NENÁJDE, NAROBÍ ICH

AK MATEJ POPUSTÍ, TO JOZEF PODRŽÍ

SVÄTÝ MATEJ ZIMU TRATÍ ALEBO BOHATÍ

NA MATEJA MRÁZ, POTOM ŠTYRIDSAŤ RÁZ

AK MATEJ NÁJDE ĽADY, POLÁME, AK NENÁJDE, GREGOR ICH SPRAVÍ

NA MATEJA ĽAD UŽ ANI LÍŠKU NEUDRŽÍ

AK SA SVÄTÝ MATEJ O HYDINU STARÁ, Z MÁLOKTORÉHO DVORA KAČKA A
HUS ZAGÁGA

MATEJ ĽADY LÁME, AK NEMÁ ČO LÁMAŤ, V MARCI ICH MÁME

AK PRŠÍ NA MATEJA, URODIA SA ZEMIAKY

MAREC

LEPŠIE, KEĎ ŤA ZIMA CHVEJE, NEŽ MARCOVÉ SLNKO HREJE

KEĎ JE MAREC TEPLÝ, JE APRÍL CHLADNÝ

KOLKO ROSY MAREC DÁVA TOĽKO HMLY AUGUST MÁVA

KOLKO RÁZ SA HUSTÁ V MARCI HMLA ZJAVUJE, TOĽKO HRMAVÍC NA LETO
PROROKUJE

AK V MARCI PRŠÍ, BUDE V JÚNI PRŠAŤ

AK JE MAREC DÁŽDIVÝ, BUDE SUCHÉ LETO

Použitá literatúra:

Mičáková, Nadežda : Pránostiky a povery : výberová bibliografia. - Svidník : Okresná
knížnica, 1995. - 45 s. - ISBN 80-85147-19-X

Knižnice súčasnosti sa prezentujú predovšetkým ako komunitné a vzdelávacie centrá, ktoré slúžia nielen na požičiavanie kníh, ale tiež ako miesta pre trávenie voľného času. Aby mohli naplňovať túto úlohu je potrebné, aby disponovali prostredím, kde sa návštevníci cítia príjemne a majú chuť sa do knižnice neustále vracieť. Nenadarmo sa knižnice zvyknú nazývať aj kráľovstvom kníh. Takéto vyznanie si právom zaslúži aj Podduklianska knižnica

vo Svidníku, ktorá v meste a okrese Svidník i v celom podduklianskom regióne sa už viac ako 70 rokov podieľa svojimi knižnično-informačnými službami na výchovno-vzdelávacom procese detí a mládeže, na vzdelávaní všetkých vekových kategórií používateľov knižnice a na stretávaní sa rozličných komunít. Knižnica je aj zdrojom relaxácie a jej priestory tomu nasvedčujú. Veď tu sa koná „pomyselný“ dialóg kníh s čitateľmi a čitateľov s knihami. A tak, ako sa človek odieva do rozličných moderných šiat či odevov, aj Podduklianska

knižnica sa odela do nového šatu a vynovila a zmodernizovala priestory úseku pre deti novými regálmi, staré, niektoré aj vyše 40 ročné, vymenila za nové, moderné a účelné. Snažili sme sa priestory pre detského čitateľa premeniť na kreatívny a vzdelávací priestor, kde veríme, že budú radi tráviť voľný čas nielen deti, ale spolu s nimi aj ich rodičia, priestor, kde sa budú dobre cítiť, kde budú radi chodiť a tráviť tu čas čítaním, štúdiom, oddychom, ale aj hrami.

Pre deti sme, vďaka Fondu na podporu umenia, ktorý je hlavným partnerom projektu pod názvom Detské oddelenie – priestor poznania a múdrosti, získali vybavenie, ktoré pozostáva z knihovníckych regálov so vstavanými lavicami, regálov s integrovanými

miestami na sedenie, z TV steny, odkladacích stolíkov a stoličiek pre deti, ktorými sa skvalitnilo interiérové vybavenie úseku pre deti, a tým im bol poskytnutý vsetok knižničný fond vo vyhovujúcich, estetických a bezpečných knižničných regáloch. Ide nám o zvýšenie komfortu pre najmenších a najmladších čitateľov knižnice. Dizajn regálov a ostatného nábytku je vybraný tak, aby bol farebne príjemný a zároveň príťažlivý pre najmladších používateľov knižnice. Týmto projektom sme nadviazali na úspešný projekt Obnova interiéru Podduklianskej knižnice vo Svidníku z rokov 2021-2022, kde sme tiež vďaka FPU, vynovili a zmodernizovali priestory úseku

beletrie a úseku náučnej literatúry. Slávnostné otvorenie zrekonštruovaných a vynovených priestorov úseku pre deti sa uskutočnilo 27.2.2025 za prítomnosti vedúcej odboru kultúry Prešovského samosprávneho kraja Emílie Antolíkovej. Na úvod si prítomní vypočuli báseň v podaní Filipa Gibeja, žiaka ZUŠ vo Svidníku. Potom všetkých prítomných

privítal riaditeľ knižnice Kamil Beňko a pozdravila ich aj vedúca odboru kultúry PSK Emília Antolíková, ktorá ocenila modernizáciu týchto priestorov, deťom popriala veľa dobrých a zaujímavých kníh, pracovníkom knižnice spokojných čitateľov a po prestrihnutí pásky, spolu s riaditeľom knižnice, dali tieto priestory oficiálne do užívania. Tomuto vzácnemu daru sa tešia najmä naši najmladší čitatelia, ale aj všetci pracovníci knižnice. Naše poďakovanie okrem FPU, hlavného partnera projektu, patrí aj Prešovskému samosprávne kraju, ktorý tiež finančnou čiastkou prispel k tejto obnove a tiež realizačnému tímu, ktorý sa podieľal na obnove interiéru knižnice. Poďakovanie patrí aj zamestnancom knižnice, ktorí sa podieľali na

ukladaní knižničného fondu do nových regálov, ale aj na ostatných prácach súvisiacich s realizáciou obnovy týchto priestorov v knižnici.

Nadežda Mičáková

Mestská knižnica v Stropkove otvorila svoje nové priestory.

V súčasnosti sa knižnice stále viac menia na moderné kultúrne a komunitné centrá. Tento posun vyplýva z potreby prispôbiť sa meniacim sa potrebám spoločnosti a technológiám, ktoré ovplyvňujú spôsob, akým ľudia získavajú informácie, vzdelávajú sa a trávia svoj čas. Moderné knižnice už nie sú len miestom na vypožičanie kníh, ale aj

dynamickými a interaktívnymi priestormi, ktoré ponúkajú rôzne kultúrne, vzdelávacie a komunitné aktivity. Stávajú sa centrami kultúry, kreativity, technológií a komunity, ktoré odpovedajú na potreby súčasnej spoločnosti. Nevyhnutnosťou je preto knižničné služby, ale aj priestory pretvárať tak, aby spĺňali súčasné potreby používateľov a podporovali efektívnu prevádzku knižnice. Jednou z knižníc v metodologickej pôsobnosti Podduklianskej knižnice vo Svidníku je aj

Mestská knižnica v Stropkove, ktorá sa rozhodla nezaostávať v tomto smere a prešla výraznou premenou. V decembri 2023 bola dočasne prerušená prevádzka knižnice kvôli havarijnému stavu strechy budovy obchodného domu Mier, kde knižnica sídlila vyše tri desaťročia. Cieľom rekonštrukcie bolo nielen zlepšiť priestorové podmienky knižnice, ale aj zabezpečiť širší prístup

k moderným technológiám a rozšírenie služieb pre návštevníkov. Knižnica po rokoch získala moderné priestory s bezbariérovým prístupom a vybavením pre všetky vekové kategórie s takmer 17-tisícami publikácií. Tento projekt bol súčasťou osláv 621. výročia mesta Stropkov. Dňa 21. marca 2025 boli slávnostne otvorené brány tejto knižnice v nových priestoroch na mestskom úrade. Knižnici a jej zriaďovateľovi patrí uznanie za

nasadenie pri tomto významnom kroku ako sa stať knižnicou, ktorá sa neustále vyvíja a prispôbuje sa moderným trendom a stáva sa dôležitým miestom v živote ľudí.

L. Priputníková

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike na pokračovanie uverejňujeme tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonalí tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

TRINÁSTA KOMNATA

Námet o trinástej komnate sa objavuje v mnohých našich i cudzích rozprávkach. Na zámku bolo napríklad trinásť izieb, do dvanástich sa mohlo vstúpiť, ale do trinástej komnaty sa nesmeli za žiadnu cenu vstúpiť. Trinásta komnata väčšinou skrývala nejaké veľké tajomstvo napr. majiteľa zámku, hradu, ktoré sa nesmel nikdy nikto dozvedieť. Ale zvedavosť bola väčšinou väčšia a rozprávková bytosť, ktorá do trinástej komnaty vstúpila, mala potom vždy veľké problémy. Táto zvedavosť bola väčšinou kruto trestaná. Trinásta komnata je teda hlavne symbolom veľkého tajomstva, ku ktorému je zakázaný prístup. Je to tiež symbol súkromia, ktoré treba rešpektovať. Hovorí sa napr. "to je moja trinásta komnata" - v zmysle, že je to moje tajomstvo, ku ktorému majú ostatní zakázaný prístup. Hovorí sa aj o „trinástej komnate nášho srdca“ – kde sú veci, myšlienky, udalosti, tajomstvá, ktoré sú prísne súkromné a nesmie sa o nich nikto dozvedieť.

Zdroj: <https://www.ptejteseknihovny.cz/dotazy/trinacta-komnata>

OBJAVIŤ AMERIKU

Objaviť Ameriku sa používa ironicky na vyjadrenie situácie, keď niekto príde na niečo, čo je už dávno známe alebo zrejmé. Ide o sarkastický komentár na „veľké odhalenie“, ktoré nie je žiadnou novinkou.

Zdroj: <https://www.zones.sk/studentske-prace/frazeologicky-slovník/35760-objavit-ameriku-vysvetlenie/>

DRŽAŤ JAZYK ZA ZUBAMI

Držať jazyk za zubami znamená zachovať mlčanie, neprezradiť tajomstvo alebo nehovoriť o niečom, čo by mohlo spôsobiť problémy. Používa sa na zdôraznenie diskretnosti, zdržanlivosti alebo schopnosti ovládať svoje slová.

Zdroj: <https://www.zones.sk/studentske-prace/frazeologicky-slovník/35761-drzat-jazyk-za-zubami-vysvetlenie/>

STRELIŤ CAPA

Výraz "strelit' capa" je slovenský slang, ktorý sa používa na opis situácie, keď niekto zlyhal alebo urobil chybu. V podstate znamená, že konanie danej osoby sa nepodarilo alebo skončilo neúspechom. Je to obrazný spôsob, ako povedať, že osoba nesplnila očakávania alebo zlyhala v nejakej činnosti. Tento výraz sa často vyskytuje v neformálnom rozhovore alebo v situáciách, keď chceme vtipne povedať, že niekto neurobil niečo dobre alebo že sa mu nepodarilo vykonať úlohu.

Zdroj: <https://www.zones.sk/studentske-prace/frazeologicky-slovník/32098-strelit-cap-a-vyznam-a-vysvetlenie/>

Ked' miluješ knihy...

Zdroj: <https://sk.pinterest.com/pin/6614730698122337/>

**“Mysli skôr, než začneš hovoriť.
Čítaj skôr, než začneš myslieť.”**

Fran Lebowitz, americká spisovateľka

Podduklianska
knižnica

Logická hra

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

SUDOKU

			2		3			
		2	8	6	4	3		5
		5			1			
3			4			2		9
					9			6
	4					8		
6				2				
4		3	5					
9	1	8			6			

3					9			
		6			2			
	7	4	5			3	9	1
6				2		4	1	7
				6			5	2
				4		9		
1			6			5		3
				9	4		6	

**Poddukliansky knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: metodika.sk@gmail.com, tel.: 054 7882192. Zodp. red.: Mgr.
Kamil Beňko. Zostavila: Nadežda Mičáková, Bc. Ľudmila Priputníková**